

Bakslag för Afrika i Zimbabwe - utrikeskommentar för CITY 050404

Robert Mugabe är säkert nöjd med sitt parlamentsval i Zimbabwe. Efter det öppna våldet och övertydliga valfusket i de två senaste valen, 2000 och 2002, var de sista veckornas valkampanj lugnare än här gången: Inget våld och inga mordbränder på landsbygden, ostörda valmöten för oppositionen, inga utkastade valobservatörer från EU. Och resultatet kunde inte ha blivit bättre för Mugabe. Hans parti ZanuPF vann nya mandat, medan oppositionspartiet MDC tappade. Med de parlamentsledamöter som presidenten själv utser får Mugabe nu två tredjedelars majoritet och kan skriva om författningen till sin egen fördel. Efter år av kritik för vanstyre och despotism, konflikter med samväldet och särskilt Tony Blair i Storbritannien och bara någon månad efter att ha hamnat på USA:s nya lista över kvarvarande tyrannvälden i världen, kommer Mugabe att hävda att han står lika stark som under sina glansdagar för 20-25 år sedan.

Visst vet majoriteten människor i Zimbabwe, i omvärlden och bland internationella människorättsorganisationer att varken valrörelse eller röstsammanräkning varit korrekta. Oppositionen har med undantag för de sista dagarnas valkampanj hållits borta från medier och framför allt har hundratusentals avlidna räknats som röstande medan många levande kritiker avvisats från vallokalerna, eftersom deras namn saknats på röstlängderna.

Men valfusket har ordnats skickligt den här gången. Och ovedersägligen har kraften i oppositionen dämpats jämfört med tidigare val då MDC trots Mugabes förföljelser och fusk varit ytterst nära att vinna. Skrämde och modlösa har oppositionens väljare inte kunnat mobiliseras och valdeltagandet blivit lågt.

Tragedin i Zimbabwe förlängs. När det tidigare Syd-Rhodesia blev fritt 1980 efter år av rasförtryck och befrielsekamp framstod det nya Zimbabwes ledare Robert Mugabe med sin dåtida drivkraft och sitt analytiska intellekt som en ledargestalt för ett vitaliserat fritt Afrika. Han avstod från radikala socialistiska reformer och kompromissade med den lilla men viktiga gruppen av mäktiga vita jordägare. Zimbabwe blev snabbt en framgångsrik exportör av stora spannmålsöverskott. Men modellen för ekonomisk tillväxt och harmoni mellan raserna blev efter en tid ett skräckexempel. Presidenten förvandlades till en oförutsägbar despot med grovt populistiska budskap - både mot vita och homosexuella - förföljelse av politiska motståndare och ekonomiskt vanstyre. Jordbruksrikedomen förbyttes i livsmedelsbrist och svält.

Optimisten kan påpeka att Mugabes falska triumf och Zimbabwes fortsatta lidande kommer att vara kortvariga. Presidenten är 81 år och har självt antytt att han avgår åtminstone 2008. De planerade författningsändringarna är mest tänkta att rädda presidentens skinn undan framtida anklagelser för maktmissbruk. I landet finns ekonomiska resurser och en kunskapsnivå hos befolkningen som bör bidra till en snabb återkomst för Zimbabwe bara aidskatastrofen kan belämpas.

Verkligt oroande är om detta också blir en tragedi för hela Afrika. Återigen talas i år om möjligheten för en afrikansk renässans med regionalt samarbete och gemensamma normer för mänskliga rättigheter och god samhällsförvaltning. Kriserna i Väsafrrika har börjat stabiliseras genom egna afrikanska insatser. Omvärlden, nu särskilt med Storbritannien som pådrivare, talar med allvar om nya omfattande bistånds- och utvecklingsprogram för Afrika.

Men Robert Mugabe får hållas. Valobservatörerna från grannstaterna vågar inte ha några allvarliga invändningar. Sydafrika, som på 1990-talet ersatte Zimbabwe som löftesmodell för Afrika, förordar tyst diplomati för att påverka Mugabe men kan inte visa upp några resultat. Pessimisten kan i detta till och med se hotfulla varningstecken på att själva Sydafrika efter några framgångsår kan följa Zimbabwes väg mot förfall.

ANDERS MELLBOURN